

UDENRIGSMINISTERIET

FAKTUELT NOTAT: Familiechartre og resolutioner mod såkaldt "LGBT-ideologi" i polske kommuner¹

Betegnelsen "LGBT-fri zone," som bl.a. er anvendt flere gange af Europa-Parlamentet og Kommissionen, opstod i 2019 som en reaktion på, at flere polske lokale myndigheder (hhv. byer, kommuner og regioner) i 2019 og 2020 vedtog en række politiske erklæringer om beskyttelse af såkaldte traditionelle polske værdier og moral, bl.a. som reaktion på at Warszawas borgmester, Rafal Trzaskowski, i februar 2019 underskrev en såkaldt LGBT+ resolution. Erklæringerne blev primært vedtaget af lokale myndigheder i områder, hvor Lov og Retfærdighedspartiet har flertal.

De lokale erklæringer er ikke enslydende, men kan i udgangspunktet deles op i to hovedkategorier, som er henholdsvis "familiechartre" og "anti-LGBT-ideologi resolutioner". Generelt anvender de ca. 39 familiechartre et indirekte og mere positivt ladet sprog, hvorimod de ca. 55 anti-LGBT-ideologi resolutioner i overordnede træk anvender et mere negativt og ekskluderende sprog, som eksplicit tager afstand til såkaldt "LGBT-ideologi".²

Det bemærkes, at det ikke er de polske kommuner og regioner selv, som har navngivet områderne "LGBT-fri zoner". Udtrykket stammer fra den regeringsvenlige avis Gazeta Polska, som i juli 2019 producerede klistermærker med denne ordlyd. I januar 2020 drog den polske LGBTI-aktivist, Bart Staszewski, i kølvandet på erklæringerne rundt i landet og opsatte gule skilte med teksten "LGBT-fri zone" ved siden af byskiltene og delte efterfølgende budskabet på sociale medier. Herefter tog Staszewski skiltene ned og beskrev selv den aktivistiske handling som "*et symbolske svar på symbolske resolutioner*". Staszewski har understreget, at han udelukkende fokuserer på anti-LGBT-erklæringerne og ikke på familiechartrene. En række af de pågældende byer har, støttet af den polske NGO "The Polish League Against Defamation", sagsøgt Staszewski for æreskrænkelser. Staszewskis fokus på resolutionerne har efterfølgende ført til en række yderligere kampagner med bl.a. fordeling af klistermærker med budskabet "hadfrie zoner". Ligeledes erklærede viceborgmesteren i byen Wroclaw i marts 2020 byen for "LGBT-venlig zone."

Polske myndigheder og politikere understreger, at erklæringerne udelukkende er symbolske, og at de ikke indebærer, at homoseksualitet er forbudt i juridisk forstand. Den polske ombudsmand har udtalt, at resolutionerne medfører diskrimination og begrænsning af grundlæggende menneskerettigheder og dermed er i strid med den polske forfatning og Polens internationale forpligtelser med henvisning særligt til EMRK og EU's charter om grundlæggende rettigheder.

Ombudsmanden har på den baggrund anlagt ni retssager mod lokale myndigheder, som har vedtaget anti-LGBT-ideologi-resolutioner ved domstole i seks forskellige provinser. Pt. er fem sager blevet afvist med den begrundelse, at de ikke var egnede til påkendelse ("*rejected on the formal grounds of admissibility*"), idet erklæringerne vurderes at være politiske erklæringer, som ikke er retligt bindende. De

¹ I notatet anvendes såvel betegnelserne "LGBTI" som "LGBT." Det skyldes, at man i de polske debat bruger betegnelsen "LGBT."

² Opgørelsen over det nøjagtige antal familiechartre og anti-LGBT-ideologi resolutioner beror på en vis usikkerhed. Tallene for familiechartrestammer fra den konservative NGO Ordo Iuris' Family Charter hjemmeside: <https://www.kartarodzin.pl/>. Tallene for anti-LGBT-ideologi resolutionerne stammer fra det såkaldte Atlas of Hate: <https://atlasnienawisci.pl/>, som er skabt af en række polske LGBTI-aktivister.

Øvrige fire sager er blevet afgjort til fordel for LGBTI-samfundet, idet de regionale domstole har fundet, at erklæringerne krænker princippet om ligebehandling, og at de overskrider de lokale myndigheds kompetencer. Sagerne er rejst på førsteinstansniveau, og dommene er således ikke endelige endnu. Det er derfor forventningen, at alle ni sager tillige vil blive prøvet ved den polske administrative højesteret. Datoerne for retsmøderne er endnu ikke offentliggjort.

Det bemærkes hertil, at der ikke er vedtaget nye erklæringer siden juni 2020, samt at fem af de pågældende lokale myndigheder sidenhen har annulleret allerede vedtagne erklæringer.

Udenrigsministeriet